

Informatiegids 2017

Opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde

Inhoudsopgave

	pagina
0. Voorwoord	3
1. Het vak Musculoskeletale Geneeskunde	4
2. Competenties van de arts Musculoskeletale Geneeskunde	5
3. Opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde	7
4. Toetsing	10
5. Financiën	11
6. Toelatingsvoorwaarden, sollicitatieprocedure en start opleiding	11
7. Toekomstperspectief als arts Musculoskeletale Geneeskunde	11

Voorwoord

De Nederlandse Vereniging van Artsen voor Musculoskeletale Geneeskunde (NVAMG) organiseert de opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde.

In deze informatiegids vindt u alle informatie over de opleiding. Als u na het lezen hiervan vragen heeft, neem dan contact op met het Bureau NVAMG (telefoon: 030-2250552 of email: info@nvamg.nl)

Als u zich alvast verder wilt oriënteren en meer wilt weten over het vak Musculoskeletale Geneeskunde, kunt u een dag(deel) met één van de artsen in de praktijk meekijken. Hiervoor kunt u contact opnemen met het Bureau NVAMG.

1. Het vak Musculoskeletale Geneeskunde

De Musculoskeletale Geneeskunde (MSK) is een interdisciplinair vakgebied dat zich richt op de diagnostiek en behandeling van klachten van het houding-, steun- en bewegingsapparaat of van klachten die daaraan gerelateerd zijn en die gepaard gaan met functiestoornissen en/of pijn. Het betreft enerzijds specifieke klachten, anderzijds klachten die chronisch van aard zijn en klachten die als aspecifiek omschreven worden.

De MSK-arts bouwt zijn diagnose op middels anamnese en systematisch lichamelijk onderzoek van het houdings-, steun- en bewegingsapparaat, mechanisch/orthopedisch, neurologisch onderzoek, beoordeling van houding, stand en functie, beeldvorming en op indicatie aangevuld met diagnostische injecties indien sprake is van verdenking op een anatomisch substraat. Op basis daarvan wordt een behandelplan gemaakt en uitgevoerd of wordt de patiënt gericht doorverwezen naar een medische specialist of naar een paramedicus. Behandeling door de MSK-arts is primair gericht op het herstel c.q. opheffen van reversibele functiestoornissen, ontstekingsremming en pijnbestrijding.

De MSK-arts werkt voornamelijk extramuraal. Verwijzing vindt plaats door huisartsen en door medisch specialisten, zoals orthopedisch chirurgen, sportartsen, neurologen en revalidatieartsen. Daarnaast komt een deel van de patiënten op eigen initiatief bij de MSK-arts terecht (zelfverwijzers).

De MSK-arts is deskundig op het gebied van behandeling en begeleiding van patiënten met reversibele functiestoornissen van het bewegingsapparaat die leiden tot of voortkomen uit pijn, overbelasting, immobiliteit, acuut en/of chronisch letsel. De MSK-arts heft met eenvoudige en gangbare middelen - van adviezen, medicatie tot minimaal invasieve technieken - een functiestoornis op. Hiermee wordt de vicieuze cirkel van pijn of ongemak, ontstaan door een bewegingsbeperking, doorbroken.

2. Competenties van de arts Musculoskeletale Geneeskunde

De Nederlandse opleidingen tot medisch specialist zijn gericht op dit Canadese systeem van beoordeling en toetsing: de Canadian Medical Education Directions for Specialist (CanMeds). In het beroepsprofiel arts Musculoskeletale Geneeskunde en de opleiding tot MSK-arts worden de competenties uit het CanMeds model gebruikt.

In het CanMeds model wordt het beroepsprofiel van de medisch specialist gedefinieerd aan de hand van competenties die gegroepeerd zijn in een zevental competentiegebieden:

1. medisch handelen
2. communiceren met patiënten
3. samenwerken met collegae
4. toepassen kennis en wetenschap
5. geneeskundig maatschappelijk handelen
6. organiseren praktijkvoering
7. professioneel handelen

Onderstaande criteria zijn gebaseerd op het beroepsprofiel arts Musculoskeletale Geneeskunde en vormen de basis voor de inhoud van de opleiding en de toetsing.

1. *Medisch handelen*

1.1	De MSK-arts is op de hoogte van ontwikkelingen in het vakgebied
1.2	De MSK-arts past het diagnostisch, therapeutisch en preventief arsenaal van het vakgebied doelmatig en waar beschikbaar evidence based toe.
1.3	De MSK-arts levert effectieve en ethisch verantwoorde patiëntenzorg.
1.4	De MSK-arts vindt snel de vereiste informatie en past deze adequaat toe.

2. *Communicatie*

2.1	De MSK-arts bouwt een effectieve en empathische behandelrelatie op met de patiënt.
2.2	De MSK-arts luistert goed en verkrijgt doelmatig relevante informatie.
2.3	De MSK-arts informeert de patiënt adequaat over het voorgestelde behandelplan.
2.4	De MSK-arts doet adequaat mondeling en schriftelijk verslag van de patiëntencasus.

3. *Samenwerking*

3.1	De MSK-arts treedt in overleg met de verwijzende arts, collegae en/of andere zorgverleners, mits de patiënt hiervoor toestemming verleent.
3.2	De MSK-arts verwijst een patiënt naar een andere arts of zorgverlener.
3.3	De MSK-arts levert een effectief intercollegiaal consult.
3.4	De MSK-arts indiceert bij complexe klachten en/of functiestoornissen een multidisciplinaire aanpak en vervult hierin een proactieve rol.

4. *Kennis en wetenschap*

4.1	De MSK-arts beschouwt medische informatie kritisch.
-----	---

4.2	De MSK-arts bevordert de verbreding en ontwikkeling van de wetenschappelijke vakkennis.
4.3	De MSK-arts past gegevens uit de vakliteratuur, na- en bijscholing toe in het eigen beroepsmatig handelen..
4.4	De MSK-arts bevordert de deskundigheid van de beroepsgroep.

5. *Maatschappelijk handelen*

5.1	De MSK-arts behandelt patiënten met klachten die hun maatschappelijk functioneren beïnvloeden, als deze gerelateerd zijn aan het houdings-, steun- en bewegingsapparaat.
5.2	De MSK-arts bevordert de gezondheid van patiënten en van de gemeenschap als geheel.
5.3	De MSK-arts handelt volgens de relevante wettelijke bepalingen.
5.4	De MSK-arts onderschrijft de procedures voor de melding van incidenten in het medisch handelen.

6. *Organisatie*

6.1	De MSK-arts streeft naar een balans in patiëntenzorg en persoonlijke ontwikkeling.
6.2	De MSK-arts past organisatie- en managementprincipes doelgericht toe.
6.3	De MSK-arts besteedt de beschikbare middelen voor de patiëntenzorg verantwoord.
6.4	De MSK-arts gebruikt de beschikbare informatietechnologie voor optimale patiëntenzorg en voor bij- en nascholing.

7. *Professionaliteit*

7.1	De MSK-arts levert hoogstaande patiëntenzorg op een integere, oprechte en betrokken wijze.
7.2	De MSK-arts vertoont adequaat persoonlijk, medisch professioneel en interpersoonlijk gedrag.
7.3	De MSK-arts kent de grenzen van de eigen competenties en handelen. De MSK-arts:
7.4	De MSK-arts handelt naar de gedragscode van zijn/haar beroepsvereniging in casu de vigerende gedragscode van de KNMG.

3. Opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde

3.1 Inleiding

Het opleidingsplan stamt uit 2010 en wordt momenteel herzien en volgt daarmee de nieuwste ontwikkelingen zoals die voor de opleiding tot specialist gelden. Dit opleidingsplan is op te vragen via het secretariaat van de NVAMG.

Het vak Musculoskeletale Geneeskunde omvat twee verschillende behandeltechnieken. De AIO wordt tijdens de opleiding in één van de technieken getraind om zelfstandig te behandelen en maakt door een stage kennis met de andere techniek. De AIO kiest zelf in welke techniek hij opgeleid wil worden tot zelfstandig behandelaar.

3.2 Opleidingsduur

De opleidingsduur is afhankelijk van de tijd die de AIO nodig heeft om de technieken te beheersen en op een verantwoorde manier zelfstandig te kunnen uitvoeren.

Bij een praktijkopleiding van 2-3 dagen per week, duurt de opleiding gemiddeld 2 jaar.

3.3 Opleidingsprogramma

De opleiding bestaat uit twee samenhangende onderdelen: praktijk en bijeenkomsten (figuur 1).

Praktijk

AIO's gaan al naar gelang hun keuze aan de slag in de praktijk van een praktijkopleider manipulatie of orthomanipulatie.

Onderdeel van de opleiding is een stage die de AIO loopt bij een praktijkopleider die de tweede techniek beheerst. Het is de bedoeling dat de AIO in de stageperiode een geheel behandeltraject ziet.

De stage kan aan het begin van de opleiding plaatsvinden om een weloverwogen keuze te maken of later in de opleiding. In dat geval krijgt de AIO beter inzicht in de overeenkomsten / verschillen in de werkwijzen.

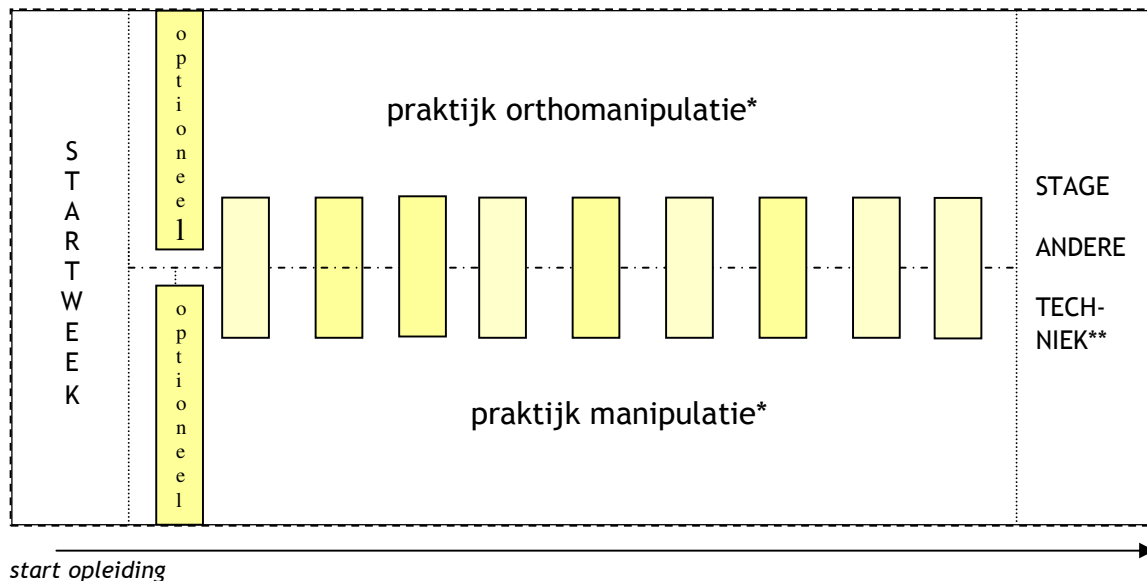
Bijeenkomsten

Gedurende de opleidingsperiode van twee jaar vinden regelmatig bijeenkomsten plaats.

'Bijeenkomsten' is een verzamelnaam voor diverse onderwijsvormen zoals terugkomdagen, workshops, intervisie, trainingen en cursussen.

Per jaar vinden er ongeveer 10 bijeenkomsten plaats gericht op de competentie 'medisch handelen' en ± 3-5 gericht op de overige competenties. Totaal aantal bijeenkomsten ligt tussen de 20 - 25 dagen voor de gehele opleiding.

Een deel van de bijeenkomsten wordt gegeven door docenten en/of praktijkopleiders van de NVAMG en een ander deel door externe organisaties die onderwijsmodules voor de medisch specialisten opleiding aanbieden. De NVAMG bijeenkomsten worden centraal in het land georganiseerd.

Toelichting

* = AIO kiest voor praktijkopleiding manipulatie of orthomanipulatie

** = stage kan ook aan begin van de opleiding plaatsvinden om weloverwogen keuze te maken.

externe cursussen

bijeenkomsten NVAMG

Figuur 1: schematische weergave van de opzet van de opleiding

3.4 Inhoud van de praktijk

De opbouw van de praktijk is verdeeld over vier fasen die oplopen van meekijken tot zelfstandig werken onder eindverantwoordelijkheid van de praktijkopleider en van eenvoudige tot complexe behandelingen. De exacte duur van een fase is ter beoordeling van de praktijkopleider.

Fase 1

Meekijken met de praktijkopleider en het onder diens toezicht aanleren van alle praktische vaardigheden.

Fase 2

Zelfstandig werken onder direct toezicht van de praktijkopleider (volledige supervisie).

Fase 3

Zelfstandig werken, steeds minder onder toezicht van de praktijkopleider (afbouwende supervisie).

Volgen van een korte externe stage bij een andere praktijkopleider.

Fase 4

Zelfstandig werken, de supervisie wordt afgebouwd.

3.5 Inhoud van de bijeenkomsten

De opleiding kan op ieder moment van het jaar starten. Het cursorisch onderwijsprogramma is zodanig ingericht dat een AIO op ieder moment in kan stappen. Daarna vinden ongeveer 1x per maand bijeenkomsten plaats. In de meeste gevallen op vrij- en zaterdag van 9.00 - ± 17.00 uur.

Jaar 1

In het eerste jaar ligt het accent van de bijeenkomsten in de competentie 'medisch handelen' op het, op basis van anamnese, onderzoek en relevante (wetenschappelijke) kennis, opstellen van een behandelplan voor klachten aan LWK / bekken, CWK / CTO / hoofd, TWK/ ribben / schoudergordel en bovenste en onderste extremiteiten.

Daarnaast is er ook een 2-daagse bijeenkomst beeldvormende technieken van de wervelkolom. Voor de overige competenties zijn er bijeenkomsten communiceren met patiënten en maakt de 3-daagse cursus Evidence Based Medicine van het Dutch Cochrane Centre onderdeel uit van het curriculum.

Jaar 2

Naast bijeenkomsten anatomie in de snijzaal en injectiecurssussen bovenste - en onderste extremiteiten, ligt de nadruk van de bijeenkomsten 'medisch handelen' in het tweede jaar op het uitvoeren van het behandelplan voor klachten aan LWK / bekken, CWK / CTO / hoofd, TWK/ ribben / schoudergordel en bovenste en onderste extremiteiten.

Voor de competentie 'toepassen kennis en wetenschap' wordt een referaat gegeven. In het 2de jaar worden eendaagse bijeenkomsten georganiseerd voor de overige competenties (zie hoofdstuk 2 van deze informatiegids voor een overzicht van alle competenties).

4. Toetsing

4.1 Doel toetsing

Het doel van de toetsing is het vaststellen of de AIO de competenties van een MSK-arts in voldoende mate heeft ontwikkeld en dus recht heeft op het diploma. Deze toetsing wordt de summatieve toetsing genoemd in tegenstelling tot de formatieve toetsing die bedoeld is om de AIO feedback te verschaffen over zijn of haar ontwikkeling en dus onderdeel uitmaakt van de opleiding.

4.2 Vormen van toetsing

De toetsing is gericht op alle competenties die een MSK-arts dient te bezitten. Alle competenties moeten in de daadwerkelijke context, dus de praktijk van een MSK-arts, worden aangetoond. De AIO doet dit door het aanleveren van authentieke bewijzen waarmee hij of zij op een verifieerbare wijze aantoont de competenties in voldoende mate te bezitten (portfolio) en door het te laten zien (praktijk).

Portfoliobeoordeling

Deze verzameling bewijzen voor de summatieve toetsing wordt het te beoordelen portfolio genoemd. Het portfolio moet bewijzen bevatten van alle competenties en wordt beoordeeld door een beoordelaar die is aangewezen door het Consilium van de NVAMG. Als het portfolio als voldoende is beoordeeld en deze beoordeling is vastgesteld door het Consilium volgt de praktijkbeoordeling.

Praktijkbeoordeling

De praktijkbeoordeling is gericht op de competentie medisch handelen als MSK-arts, het daarover communiceren met patiënten en het daarbij tonen van zijn/haar professionaliteit. De praktijkbeoordeling vindt op aanwijzing van het Consilium plaats in de praktijk van een MSK-arts die tevens optreedt als beoordelaar. Dit is niet de praktijk van de praktijkopleider. De toetsperiode heeft betrekking op een aantal behandelingen van meerdere patiënten. Als de praktijk als voldoende is beoordeeld, wordt de uitslag formeel vastgesteld door het Consilium en ontvangt de AIO het diploma.

	Competenties	Portfoliobeoordeling	Praktijkbeoordeling
1	Medisch handelen	X	X
2	Communicatie	X	X
3	Samenwerking	X	
4	Kennis en wetenschap	X	
5	Maatschappelijk handelen	X	
6	Organisatie	X	
7	Professionaliteit	X	X

5. Financiering

Praktijk

In overleg met de praktijkopleider worden afspraken over het praktijkgedeelte van de opleiding gemaakt en geformaliseerd.

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten kosten gemiddeld 300 euro per dag. De kosten van zowel de NVAMG bijeenkomsten als van de externe bijeenkomsten zijn voor rekening van de AIO. In de meeste gevallen zullen deze kosten als beroepskosten worden aangemerkt en derhalve worden afgetrokken van de belasting.

6. Toelatingsvoorwaarden, sollicitatieprocedure en start opleiding

Toelatingsvoorwaarden

- diploma basisarts
- inschrijvingsbewijs BIG register
- 1 jaar relevante patiëntgebonden ervaring
- beheersing Nederlandse taal

Sollicitatieprocedure

Geïnteresseerd in de opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde?

Stuur dan een email naar info@nvamg.nl. U ontvangt dan meer informatie over de sollicitatieprocedure.

Start opleiding

AIO's dienen voor de start van de opleiding:

- een praktijkopleider te hebben en de gemaakte afspraken voor het praktijkgedeelte van de opleiding hebben vastgelegd;
- zich in te schrijven in het opleidingsregister RAMG.

7. Toekomstperspectief als arts Musculoskeletale Geneeskunde

Het aantal geregistreerde MSK-artsen in Nederland is ongeveer 150. Zij werken zowel in een solopraktijk als in samenwerkingsverbanden.

De meeste MSK-artsen hebben wachtlijsten; er zijn na afronding van de opleiding tot arts Musculoskeletale Geneeskunde voldoende mogelijkheden om zich ergens in het land te vestigen.

De verwachting is dat vanwege de hoge gemiddelde leeftijd van de huidige MSK-artsen de komende jaren relatief veel artsen uittreden en hun praktijk beëindigen / overdragen.

adres secretariaat NVAMG

Prof. Bronkhorstlaan 10
(gebouw 26)
3723 MB Bilthoven

email: info@nvamg.nl
tel nr: 030 - 225 05 52
fax nr: 030 - 225 08 09